

BUURT- en NABIJHEIDSDIENSTEN

Beleidsaanbevelingen

Het resultaat van de ronde tafelgesprekken georganiseerd
door de Koning Boudewijnstichting
in het kader van het experimentenfonds

Oktober 2003

Het experimentenfonds is een initiatief van de federale minister van Sociale Economie, ondersteund door de Vlaamse en Waalse ministers bevoegd voor Werkgelegenheid en Opleiding.

Het beheer ervan werd toevertrouwd aan de Koning Boudewijnstichting.

Colofon

Redacteur : Stefaan Vermeulen

Coördinatie voor de Koning Boudewijnstichting

Françoise Pissart, directrice
Veerle Van Kets, opdrachthouder
Siska Vermeylen, assistente
Katrien Fierens, assistente

Deelnemers aan de Ronde Tafels

Maryse VAN HAL - Vlaamse administratie Werkgelegenheid
Koenraad DE WOLF - Vlaamse administratie Werkgelegenheid
Elke ROEX - Federale administratie, cel sociale economie
Griet PITTELJON - Vereniging Vlaamse Steden en Gemeenten
Tine DEBAILLIE - Hefboom vzw
Anny STEVENS - VIBOSO
Nikie MAES - Dienstconomie Werkwinkel Brugge
Tom VAN DE VEL - Steunpunt Gesubsidieerde Diensteneconomie, Stad Antwerpen
Koen PHILIPPETH - Wijkresto Nieuw Gent
Martine ELOY - Buurtservice Posthof vzw, Antwerpen
Nadja VANANROYE - Isis vzw, Limburg
Jan VAN PASSEL - Isis vzw, Limburg
Linda STRUELENS - Eva vzw, Brussel
Sandra ROSVELDS - Studiedienst ACV
Yves VAN HULSEL - Studiedienst ACV
Stiene VAN RIE - Studiedienst ABVV
Carmen MATHIJSEN - Centrum Sociale Pedagogiek, KU Leuven
Johan DEJONCKHEERE - Equal project Regie Buurt- en nabijheidsdiensten, Kortrijk
Guy REDIG - Koning Boudewijnstichting, moderator.

Deze publicatie kan gratis worden gedownload van onze website www.kbs-frb.be

ISBN : 90-5130-422-5
Wettelijk depot: D/2003/2893/26
NUGI: 740

Voorwoord

25.000 nieuwe banen in de Buurt- en Nabijheidsdiensten!

In het najaar 2001 werd door de minister van sociale economie in samenwerking met de regionale ministers van werkgelegenheid, een experimentenfonds "Buurt-en Nabijheidsdiensten" opgericht. Het beheer ervan werd toevertrouwd aan de Koning Boudewijnstichting. De missie van de Stichting bevatte het formuleren van beleidsaanbevelingen, gebaseerd op de ervaringen van de projecten. De Stichting heeft geopteerd om dit beleidsrapport tot stand te laten komen via ronde tafels. Telkens drie vergaderingen per taalgemeenschap. Dit is het verslag van de Nederlandstalige werkgroep. Er werden projectverantwoordelijken uitgenodigd (geselecteerd op basis van hun diversiteit), deskundigen en vertegenwoordigers van belangenorganisaties zoals de vakbonden en de VVSG.

Het beleidsrapport dat hier voor u ligt, is het verslag van het gemeenschappelijk zoeken naar een antwoord op de volgende vragen :

- Wat zijn Buurt-en Nabijheidsdiensten? Definitie en criteria?
- Welk beleidskader kan hen duurzaam ondersteunen? Vanwaar moeten de financiële middelen komen?
- Hoe kunnen de projecten zich het best structureren met het oog op hun belangenverdediging?

Als antwoord op de derde vraag werd de Nederlandstalige koepel vzw 'Buurt-en Nabijheidsdiensten' opgericht. Deze koepel zal in de toekomst met de andere betrokken actoren en beleidsverantwoordelijken het voorgesteld kader verder ontwikkelen en zoeken naar technische oplossingen.

Jobcreatie via de buurt-en nabijheidsdiensten werd expliciet opgenomen in het regeerakkoord van de federale regering (juni 2003) Hiermee zet de huidige federale regering een stap verder dan de vorige die het terrein van de buurt- en nabijheidsdiensten verkende en ruimte creëerde voor het experimentenfonds. De huidige regering wil met de diensten 25 000 jobs creëren. Ze wil dit doen via de dienstencheques (vraagzijde) en een erkenningkader van buurt-en nabijheidsdiensten in de sociale economie (aanbodzijde).

Om vraag en aanbod bij elkaar te kunnen brengen is er echter een heel netwerk van diensten, organisaties en projecten nodig om dat waar te maken. Dit rapport bevat beleidsaanbevelingen waardoor sociale economie organisaties duurzaam kunnen worden uitgebouwd. Zo kunnen zij maatschappelijke zinvolle diensten leveren en tegelijkertijd tewerkstelling creëren voor mensen die uitgesloten zijn van de arbeidsmarkt.

Met de overhandiging van de resultaten van de ronde tafels, hoopt de Koning Boudewijnstichting dat zij haar missie goed heeft volbracht : gebaseerd op de ervaringen van de projecten aanbevelingen verstrekken die de verschillende beleidsmakers kunnen helpen met het uitschrijven van een politiek die de duurzame ontwikkeling van de buurt-en nabijheidsdiensten in de sociale economie mogelijk maakt.

De Koning Boudewijnstichting

Inhoudstafel

---

1. Het experimentenfonds 'Buurt-en Nabijheidsdiensten' (BND's)	p. 1
1.1. Hoe het begon	
1.2. De ronde tafels	
1.3. De BND's verenigen zich	
2. Wat zijn buurt-en nabijheidsdiensten?	p. 3
2.1. Eén voorziening, twee verschijningsvormen?	
2.1.1. Definitie	
2.1.2. Gemeenschappelijke kenmerken	
2.1.3. Concretisering van de diensten	
2.2. Met twee verschijningsvormen	
2.2.1. Kenmerken van de buurtdiensten	
2.2.2. Kenmerken van de nabijheidsdiensten	
3. De knelpunten bij de ontwikkeling van de BND's	p. 6
3.1. De inbedding	
3.2. De bestaande werkgelegenheidsinstrumenten	
4. Wat vragen de BND's?	p. 8
4.1. De vraag op korte termijn	
4.1.1. Verlenging van het experimentenfonds	
4.1.2. Een erkenningskader BND binnen de meerwaarden economie	
4.1.3. Het impulsfonds	
4.2. De vraag op middellange termijn	
4.2.1. Het Fonds als brug naar een erkenning per sector	
4.2.2. De betrokkenheid van de sectoren	
4.2.3. Middelen samenvoegen	
4.3. Aansluiting van bestaande maatregelen	
4.3.1. De dienstencheques	
4.3.2. De werkbonus	
5. De toekomst van de BND's	p.13
6. Een overzicht van de praktijk	p.14
6.1. Hoeveel Vlaamse projecten namen deel aan het experimentenfonds?	
6.2. Wat doen BND's?	
6.3. Enkele feiten en cijfers	
6.4. De lijst van de Vlaamse erkende projecten (1/11/02 tot 31/10/03)	
7. Bijlage	p.19
1. De lijst van de projecten	
2. De memorandumtekst van het platform voorgesteld aan de pers op 13 mei 2003	

---

1 Het experimentenfonds 'Buurt-en Nabijheidsdiensten'

1.1 Hoe het begon

In 1999, bij de vorming van de federale regering, werd voor het eerst in de geschiedenis een minister bevoegd voor 'sociale economie'. De minister maakte van de nieuwe situatie gebruik om de definitie van het begrip 'sociale economie' tegen het licht te houden, om de verschillen over de taalgrenzen heen te bekijken en om beleidslijnen vast te leggen. Als resultaat ontstond het samenwerkingsakkoord sociale economie tussen de federale overheid, de gewesten en de Duitstalige gemeenschap. Het akkoord werd op 4 juli 2000 ondertekend door de verschillende ministers van sociale economie, tewerkstelling en economie.

Het samenwerkingsakkoord steunt op drie pijlers: de sociale inschakelingseconomie, het maat-schappelijk verantwoord ondernemen en de Buurt-en Nabijheidsdiensten.

Om bestaande Buurt-en Nabijheidsdiensten (BND's) te ondersteunen en om nieuwe initiatieven een kans te geven, startte de minister van sociale economie een experimentenfonds. Dit fonds werd samen met de Vlaamse en Waalse ministers van werkgelegenheid uitgewerkt. Het beheer van het fonds werd toevertrouwd aan de Koning Boudewijnstichting.

Na een succesvolle projectoproep in november 2001 werden 103 initiatieven geselecteerd. Zij kregen financiële steun voor een periode van negen maanden (van februari tot oktober 2002).

De selectie gebeurde door een onafhankelijke jury op basis van vier criteria:

- jobcreatie voor specifieke doelgroepen;
- participatie van werknemers en klanten;
- de toegankelijkheid van de dienst;
- samenwerking met lokale partners.

In het najaar 2002 werd de ondersteuning door het experimentenfonds voor 77 projecten verlengd, ditmaal voor een periode van 12 maanden (van november 2002 tot oktober 2003).

Naast de organisatie van de projectoproep werd gevraagd aan de Stichting om, op basis van de ervaringen van de projecten, beleidsaanbevelingen te formuleren.

1.2 De ronde tafels

Om tot beleidsaanbevelingen over de BND's te komen, werden per taalgemeenschap drie ronde tafels georganiseerd. De ronde tafels hadden een dubbele functie. Enerzijds moesten de beleidsaanbevelingen zo dicht mogelijk aansluiten bij de verzuchtingen op het terrein. Anderzijds moesten de aanbevelingen door een zo ruim mogelijke groep van belanghebbenden gedragen worden.

Om deel te nemen aan de Nederlandstalige ronde tafel werden volgende vertegenwoordigers uitgenodigd.

- Een aantal projectpromotoren die gekozen werden omwille van hun verscheidenheid op vlak van organisatie, aanbod en regionale inbedding
- Een vertegenwoordiger van de Vereniging van Steden en Gemeenten.
- Vertegenwoordigers van de vakbonden ABVV en ACV.
- Iemand van VIBOSO, de koepel van het opbouwwerk die al jaren actief is op het vlak van buurtdiensten.
- Een onderzoekster van de K.U.Leuven.
- Iemand van Hefboom vzw, het erkende adviesbureau in de sociale economie dat de eerste fase van het experimentenfonds langs Nederlandstalige kant evalueerde.
- De vertegenwoordigers van de Vlaamse administratie werkgelegenheid.
- De vertegenwoordiger van de federale administratie - cel sociale economie.

Tussen januari en april 2003 werden drie vergaderingen georganiseerd. Op de agenda stonden drie punten.

- Wat zijn de gemeenschappelijke kenmerken / criteria van de Buurt-en Nabijheidsdiensten?
- Welke structurele financiële ondersteuning is er nodig?
- Hoe kunnen de projecten zich het best structureren met het oog op hun belangenverdediging?

Na elke vergadering werd een syntheseverslag gemaakt met een weergave van het gevoerde debat. Dit verslag werd, vaak aangevuld met extra nota's van deelnemers, voor commentaar doorgemailed naar alle deelnemers van de ronde tafel én naar alle projectverantwoordelijken die op het terrein actief zijn. De verslagen konden ook worden opgevraagd via de website van de Stichting. Door deze werkwijze ontstond een uitgesponnen debat op papier.

Deze methode heeft erg goed gewerkt. Zeker de deelnemers aan de ronde tafels hebben actief deelgenomen aan het debat en aan de mail-discussies. Ook enkele lokale projectverantwoordelijken hebben van op afstand commentaar gegeven. De doelstelling dat de beleidsaanbevelingen door een zo ruim mogelijke groep van belanghebbenden zou gedragen worden, is daarmee gerealiseerd.

Een gelijkaardig proces werd georganiseerd voor de Franstalige gemeenschap. In september kwamen de twee groepen samen om de resultaten van beide ronde tafels te vergelijken en op basis van de gemeenschappelijke punten een federaal kader uit te werken.

1.3 De BND's verenigen zich

Na het afsluiten van de ronde tafels heeft de groep van Vlaamse projectpromotoren de stap gezet om zich te organiseren als koepel. Op die manier ontstaat er voor de BND's een overlegforum dat tevens dient als aanspreekpunt voor zowel de achterban als voor het beleid. Bij de vorming van de nieuwe federale regering (voorjaar 2003) presenteerde de koepel een memorandum (bijlage 1), waarin de belangrijkste bekommernissen van de BND's geformuleerd werden, op basis van de resultaten van de ronde tafel. Nadien heeft de Stichting nauw samengewerkt met de Koepel BND om het beleidsadvies van de ronde tafels aan te passen aan de politieke evoluties.

---

2 Wat zijn Buurt- en Nabijheidsdiensten?

2.1 Eén voorziening, twee verschijningsvormen

2.1.1 Definitie

Buurt- en Nabijheidsdiensten (BND) zijn twee verschijningsvormen van één voorziening.

De gemeenschappelijke definitie is:

Een Buurt- of Nabijheidsdienst is een dienstverlenende voorziening met de volgende geïntegreerde kenmerken (1) ze verhoogt de leefkwaliteit van de gebruikers door in te spelen op relevante collectieve en persoonlijke behoeften, (2) ze creëert duurzame arbeidsplaatsen voor alle medewerkers – waarvan minstens de helft gerekruteerd wordt uit “kansengroepen” en (3) ze betreft medewerkers en andere belanghebbenden op een participatieve wijze bij zowel de interne organisatie als de externe dienstverlening. Deze drie kenmerken zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden, zodat de voorziening meer is dan een gewone som van de onderdelen.

2.1.2 Gemeenschappelijke kenmerken

Als gemeenschappelijke kenmerken van BND's kunnen opgesomd worden:

- ze komen voor met de volgende juridische statuut: vzw, overheidsdiensten van (lokale) besturen en vso's (vennootschappen met sociaal oogmerk);
- ze verlenen zowel individuele, persoonsgebonden diensten als collectieve diensten.
- de relevantie van een bepaalde behoefte wordt vastgesteld door een onderzoek naar de behoeften op het vlak van leefkwaliteiten. De diensten ontginnen nieuwe marktniches en leveren kwaliteitsvolle, flexibel georganiseerde en betaalbare diensten;
- minstens 50% van de werknemers wordt gerekruteerd uit kansengroepen. De mix met andere werknemers is echter fundamenteel belangrijk om de leeransen en garanties op een dienstverlening van goede kwaliteit te verhogen.
- ze richten zich naar alle potentiële gebruikers in de buurt of regio, met bijzondere aandacht voor gebruikers en medewerkers uit kansengroepen;
- de diensten worden uitgebouwd via systematisch en intensief overleg met gebruikers en medewerkers: het zijn participatief gestuurde organisaties. Dit betekent o.a:
  - werknemers hebben inspraak op het aanbod;
  - werknemers worden betrokken bij het bepalen van uurroosters en takenpakketten;
  - klanten worden bevroegd en/of als vrijwilliger betrokken;
  - enz.;
- de prijs van de dienstverlening wordt gekoppeld aan het inkomen van de gebruikers;
- bij de aanwerving vertrekt de werkgever vanuit de noden van de potentiële werknemer. Wat doet en wil hij/zij graag? Hoe kan hij zijn potentieel verder ontwikkelen? Hoeveel uren kan hij werken? Is het werk te combineren met het gezin? Is er kinderopvang? Is de taak aangepast aan de lichamelijke en psychische gezondheidstoestand van de medewerker? Zijn er vervoersproblemen?
- de mensen uit de kansengroepen die de diensten leveren, hebben geen officiële diploma's of andere formele kwalificaties. Toch leveren BND's kwalitatief

hoogstaande diensten met personeel dat kennis verworven heeft via begeleiding en 'on the job training'. Medewerkers krijgen vorming, kunnen een beroep leren of doorlopen een kwalificatietraject en er is voldoende personeelsomkadering om van de werkomgeving een leeromgeving te maken. Op termijn wordt er ook gestreefd om samen met de respectievelijke sectoren de EVC's van de betrokken werknemer te laten attenderen via competentiecentra om op die wijze ook maximale doorgroeimogelijkheden voor de medewerkers te creëren.

2.1.3 Concretisering van de diensten

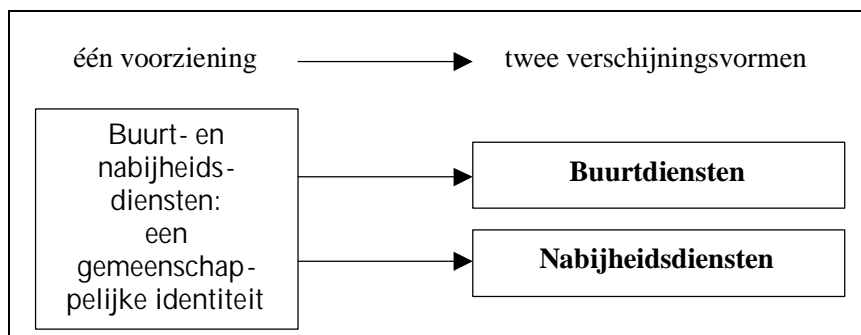
In de concretisering van diensten voor wat de definitie noemt "relevante maatschappelijke behoeften" biedt de praktijk de volgende voorbeelden:

- aanvullende thuiszorg ;
- aanvullende kinderopvang en oppas ;
- groen- en buurtonderhoud ;
- vervoer-en boodschappendiensten;
- fietsenstalling en – verhuur ;
- klus- en poetsdiensten ;
- naai-, was- en strijkateliers ;
- sociaal restaurant ;
- sociaal-culturele activiteiten,
- ICT technologie om de digitale kloof te overbruggen ;
- sociaal-toerisme ;
- ...

BND's zullen voor het concretiseren van deze behoeften en hun dienstenantwoord steeds via een participatieve aanpak werken. De wijze waarop deze participatie wordt georganiseerd is voor buurtdiensten anders dan voor nabijheidsdiensten. (zie verder)

2.2 Met twee verschijningsvormen

De BND's zijn als één voorziening te definiëren maar ontwikkelen zich in twee verschijningsvormen:

2.2.1 Kenmerken van de Buurtdiensten (BD's)

Het wezenlijk kenmerk van een BD is de verbondenheid met de buurt of directe omgeving waarin zij opereert. De kerndoelstelling van de diensten die geleverd worden is hieraan gekoppeld, nl. het verhogen van de leefkwaliteit van de omgeving. Daarom werken buurtdiensten in kansarme buurten of op het platteland (plattelandsontwikkeling). Het participatief proces wordt hier duidelijk geografisch of territoriaal geïnitieerd en bepaald. Daarvoor is de betrokkenheid van de buurtbewoners cruciaal. De eerste stap is om de bewoners in de buurt actief te betrekken bij het behoeften onderzoek dat een antwoord zoekt op de volgende vragen: wat zijn de noden van de buurt of de regio en wat zijn de wensen en mogelijkheden van de werkzoekenden uit de kansengroepen in de buurt? Buurtdiensten proberen aan beide vragen te voldoen. De diensten die door kansarme buurtbewoners geleverd worden verhogen de levenskwaliteit in de buurt of de regio. Buurtdiensten richten zich tot alle bewoners, of ze nu gebruiker dan wel leverancier van de diensten zijn. De buurtdienst is evenzeer 'eigendom' van de medewerkers als van de gebruikers. De medewerkers van een Buurtdienst voeren een permanente dialoog met de gebruikers en met hun omgeving, waardoor de dienstverlening permanent wordt bijgestuurd en evolueert.

De interactie tussen de dienstverleners en de gebruikers is een wezenskenmerk, waarbij de dienstverlening het ankerpunt is van een veel ingrijpender proces. De Buurtdienst is immers een instrument om de onderliggende doelstelling, het versterken van de sociale cohesie in de buurt of de regio, te operationaliseren. Hierdoor fungeert de buurtdienst als een hefboom in de strijd tegen armoede en stimuleert mensen om zowel politiek, cultureel als sociaal actief te worden.

De diversiteit in het medewerkersbestand is een spiegel van de diversiteit in de buurt. Ook vrijwilligers uit de buurt kunnen zich in de werking inschakelen. Buurtdiensten slaan een brug tussen mensen uit verschillende culturen en van verschillende generaties.

2.2.2 Kenmerken van de Nabijheidsdiensten (ND's)

Voor de ND ligt de klemtoon op de onmiddellijke nabijheid van de geleverde diensten tot de gebruikers. Het participatief proces wordt sectoraal of thematisch georganiseerd – eerder dan geografisch of territoriaal.

De nabijheidsdiensten zullen vanuit een sectorale invalshoek een behoeftenanalyse maken. Blijven mensen met bepaalde behoeften in de kou staan omdat er niet genoeg middelen zijn? Of omdat hun vraag veranderd is en bestaande diensten daar niet op kunnen inspelen? Is er nood aan een nieuw aanbod - bijvoorbeeld thuiszorg voor allochtone bejaarden – en hoe moet dat dan worden aangepakt?

Mensen uit de kansengroepen worden gericht geselecteerd, opgeleid en begeleid om de nieuwe diensten op een kwalitatieve manier te kunnen leveren. Een Nabijheidsdienst gaat in dialoog met de gebruikers én de werknemers om na te gaan of de dienst voldoende flexibel is en beantwoordt aan ieders noden. Deze wisselwerking is de basis voor de kwaliteit van de dienstverlening.

---

3 Knelpunten van de BND's

Op dit ogenblik worden de BND's vooral gefinancierd met Vlaamse werkgelegenheidsmiddelen en met federale middelen uit de sociale zekerheid, steeds in het kader van opleiding en werkervaring met de bedoeling om het personeel te laten doorstromen. Hierdoor ondervinden de BND bij de uitbouw van hun dienstverlening moeilijkheden. Ze situeren zich op twee niveau's.

3.1 De inbedding

BND worden niet ondersteund voor de dienstverlening die zij aanbieden. Enkel voor het sociaal inschakelingstraject dat zij realiseren (de uitzonderingen bevestigen de regel, bv. kinderopvang Elmer krijgt sectormiddelen via FCUD en, eerst als pilootproject nu als erkende crèche, middelen van K&G). Zij zouden moeten ondersteund worden door de sectoren waarin zij op basis van hun dienstverlening thuishoren, maar worden dan geconfronteerd met de volgende knelpunten :

- Buurtdiensten zijn niet steeds vast te prikken op één bevoegdheidsdomein. Buurtdiensten starten vanuit de behoeften in een buurt, en veelal worden op kleine schaal verschillende diensten opgestart.
- Sommige BND's ontginnen nieuwe terreinen waarbij het op het eerste gezicht niet duidelijk is onder welke minister ze eventueel thuis horen (bv. ICT voor kansarmen). BND's spelen in op maatschappelijke evoluties en zijn daardoor vaak innovatief.
- Voor BND's die duidelijk tot een bepaald bevoegdheidsdomein behoren (b.v. thuishulp, kinderopvang,...) ontbreekt de aansluiting met bestaande regelgevingen. De meerwaarde van een BND op vlak van participatie en tewerkstelling van kansengroepen heeft geen plaats binnen de bestaande regelgevingen. Bovendien is het ontwikkelen van nieuwe diensten pionierswerk dat niet gevaloriseerd wordt maar wel geld kost. Zich enten op de bestaande regelgevingen betekent dat men moet afzien van essentiële doelstellingen. De uitdaging is dan ook om de bestaande regelgevingen aan te passen aan de realiteit op het terrein. Dit is per definitie een langdurig en moeizaam proces.

3.2 De bestaande werkgelegenheidsinstrumenten

Ook op het vlak van de beschikbare werkgelegenheidsinstrumenten zijn er verschillende knelpunten:

- Contracten van bepaalde duur. De meeste werknemers in BND's werken met een contract van bepaalde duur (Wep+, PWA, Artikel 60). Deze tewerkstellingsstatuten zijn gericht op werkervaring en doorstroming naar de reguliere arbeidsmarkt. BND's willen echter een duurzame en kwalitatieve dienstverlening uitbouwen en dat kan enkel met mensen die een contract van onbepaalde duur krijgen.

- De definitie van de doelgroep werknemers is zo strak gedefinieerd dat veel mensen uit de boot vallen en dat de profielen niet aangepast zijn aan de lokale werkloosheidsrealiteit.
- Deeltijds en flexibel werken is vaak moeilijk omdat de tewerkstellingsstatuten dat niet toelaten of het administratief erg ingewikkeld maken. Voor mensen die al jaren inactief zijn is deeltijds werken vaak het enig haalbare. Terwijl deeltijds werken, zeker bij aanvang van een nieuwe baan, voor veel mensen een te grote stap is.
- De werkloosheidsvallen. Indien de mensen deeltijds werken ontsnappen ze zelden aan de werkloosheidsvallen. PWA is voor veel mensen een interessante formule, maar noch voor de uitbouw van de dienstverlening, noch voor de werknemers is dit een solide basis.
- Instrumenten uit de sociale economie sluiten niet aan bij de noden van de BND. Sociale werkplaatsen, invoegbedrijven en invoegafdelingen zijn niet ontworpen om een dienstenaanbod uit te bouwen. Indien deze instrumenten worden ingezet dan moet de bestaande subsidieregeling aangepast worden rekening houdend met de reële kostprijs en de prijs die uw klanten kunnen/willen betalen. Dit kan erg sterk variëren van dienst tot dienst. De marktinkomsten per uur liggen bv. hoger bij een poetsdienst dan bij een oppasdienst) en met het feit dat de BND zowel collectieve als individuele diensten leveren.
- Dienstencheques zijn momenteel in Vlaanderen enkel bruikbaar bij huishoudelijke hulp. Enkel in Brussel kunnen ze ingezet worden op de drie door de federale overheid bepaalde activiteiten. Hierdoor kan slechts een klein deel van de BND gebruik maken van deze maatregel. De unitaire prijszetting maakt prijsdifferentiatie moeilijk waardoor de toegankelijkheid van de aangeboden diensten belemmerd wordt. Prijsdifferentiatie is immers afhankelijk van de politieke en financiële situatie van de plaatselijke OCMW's. Er bestaat ook een grote onzekerheid over de beschikbare budgetten.

---

4 Wat vragen de BND's?

4.1 De vraag op korte termijn

4.1.1. Een verlenging van het experimentenfonds

Om te kunnen verder werken moeten de projecten kunnen overleven. Daarom wordt een verlenging gevraagd van al de projecten die erkend zijn binnen het kader van het experimentenfonds. Deze maatregel moet dienen om de periode te overbruggen die nodig is om structurele maatregelen uit te werken.

4.1.2. Een erkenningskader voor BND's binnen de meerwaarden-economie

Er is nood aan een erkenningskader. Dit erkenningskader zou zich moeten baseren op de definitie en de kenmerken zoals beschreven in hoofdstuk 2. Het is erg belangrijk dat zowel de collectieve als individuele dienstverleningen worden opgenomen.

Het kader zorgt voor :

- de toegang tot aangepaste en duurzame tewerkstellingsmaatregelen van zowel de Vlaamse als de federale regering. Omdat minimum 50% van de werknemers uit de kansengroepen komen is het belangrijk dat het profiel van deze mensen duidelijk maar ook flexibel wordt omschreven. Daarom stellen we voor dat de personen moeten beantwoorden aan vier van de volgende zeven kenmerken: alleenstaande ouder, allochtoon, in een kansarme buurt of regio wonen (cfr. criteria 'achtergestelde buurten' van Kesteloot¹), laaggeschoold zijn, gezondheidsproblemen hebben, langdurig werkloos zijn (duur cfr. STC), + 45 jaar zijn.
- een volwaardig loon voor al de werknemers waarbij minimumlonen zonder anciënniteit geen optie zijn.
- een gewaarborgde financiering om de kosten te dragen die de participatie van de stakeholders en de sociale inschakeling van de kansengroepen met zich mee brengen (zowel personeelskosten als werkingskosten).

4.1.3 Het impulsfonds

BND's zijn pioniers. Het impulsfonds moet nieuwe BND's de kans geven levensvatbaar te worden. Alleen wanneer nieuwe impulsen gefinancierd worden, heeft innovatie kans op slagen. Projecten die hun merites bewezen hebben, kunnen vanuit het impulsfonds overstappen naar het structureel kader.

---

¹ Dankzij het onderzoek van professor Kesteloot naar de geografische spreiding van armoede, beschikken we voor Vlaanderen en Brussel over kaarten van de zogenaamde 'achtergestelde buurten'. De gehanteerde indicatoren (7 criteria) hebben betrekking op de toegang tot de arbeidsmarkt, type woning, scholingsniveau, leeftijd, nationaliteit, inkomen en gezinsstructuur van de buurtbewoners. Er is sprake van een achtergestelde buurt wanneer 4 maal op 7 de drempelwaarde is overschreden. Dit vormt een wetenschappelijke basis om achtergestelde buurten af te bakenen.

4.2 De vraag op middellange termijn

4.2.1 Het Fonds als brug naar een erkenning per sector

Om op termijn de stilaan verworven plaats te kunnen handhaven, moet er voor de BND's een structurele oplossing komen. Er moet niet alleen een erkenning komen, er moet ook een gewaarborgde financiering komen. De betrokkenheid van de sectoren waaronder de verschillende BND's thuishoren, is daarbij erg belangrijk.

De weg naar erkenning en cofinanciering vanuit de sectoren is voor alle BND's moeizaam. Voor sommige initiatieven is die poging zelfs niet realistisch omdat het niet steeds duidelijk is tot welke sector de dienstverlening behoort (klusjesdienst, ICT atelier,...). Het gaat immers over nieuwe diensten of over een dienstverlening die onder verschillende bevoegdheden tegelijkertijd thuishoort.

Daarom vragen de leden van de Ronde Tafel aan de Vlaamse Regering een fonds op te richten om de brug te maken vanuit de experimenteerplek naar een duurzaam sectoraal kader. De vraag wordt aan de leden van de Vlaamse regering gesteld omdat de terreinen waarop de BND's actief zijn tot de bevoegdheid van de verschillende Vlaamse ministers behoren: welzijn, cultuur, mobiliteit, toerisme, jeugd, wijkontwikkeling, kansarmoede, enzovoort.

Door de middelen in een fonds te groeperen ontstaat een duidelijk kader van waaruit een gericht beleid kan gevoerd worden en waardoor de BND's meer bestaanszekerheid krijgen.

- Bij het verzamelen van de middelen voor het fonds dienen alle Vlaamse ministers betrokken te worden. De BND's situeren zich immers in alle deelgebieden waarvoor de Vlaamse ministers verantwoordelijk zijn. Om de ontwikkeling van BND's kansen te geven, dient er een collegiaal akkoord te zijn tussen alle Vlaamse ministers, met inzet van middelen uit de verschillende departementen.
- Via een Vlaams-federaal samenwerkingsakkoord dienen ook federale middelen aan het fonds toegewezen te worden (bv. sociale economie, armoedebestrijding, grootstedenbeleid,...). Het samenwerkingsakkoord moet ook de criteria van toewijzing van de middelen regelen, op basis van de drie wezenlijke kenmerken van BND's.

4.2.2 De betrokkenheid van de sectoren

Het fonds voor BND's dient om de praktijk van de BND's te versterken. Ondanks het feit dat er op het eerste zicht geen directe return is voor de verschillende departementen is er zeker wel een positieve return op middel- of lange termijn. De bijdrage vanuit de departementen zal voornamelijk belangrijk zijn bij:

- De coördinatie van de diensten (afstemming tussen BND's onderling en met de reguliere diensten);
- De zorg voor kwaliteit;
- De begeleiding van de BND's in hun overstap naar aangepaste regelgevingen. Zij kunnen het proces mee ondersteunen om bestaande regelgevingen toegankelijk te maken voor vernieuwende initiatieven.

Bovendien krijgen de departementen de kans om te anticiperen op maatschappelijke evoluties. Door de ontwikkeling van BND's mee te ondersteunen verwerft men inzicht in nieuwe ontwikkelingen op het terrein.

4.2.3 Middelen samenvoegen

Het fonds is een nieuwe brug op weg naar erkenning en cofinanciering vanuit de sectoren. Het uiteindelijke doel is immers dat de sector een wezenlijke bron van financiering wordt voor BND's. BND's worden nieuwe diensten die passen binnen het globale dienstenpakket dat onder de bevoegdheid van de betrokken minister valt. De werking van die BND's moet gefinancierd worden en de personeelsleden moeten kunnen werken aan dezelfde voorwaarden en barema's als mensen die in reguliere diensten werken. De middelen vanuit de sectoren dienen om de dienstverlening volwaardig uit te bouwen.

De sectorale middelen dienen samengevoegd te worden met de middelen die ter beschikking gesteld worden door de federale en de Vlaamse ministers van werk(gelegenheid). Zij beogen immers om mensen uit de kansengroepen terug in te schakelen op de arbeidsmarkt. Om die herinschakeling te kunnen waar maken is er nood aan voldoende omkadering, opleiding en begeleiding. Bij het bepalen van barema's voor mensen die heringeschakeld worden, dient rekening gehouden te worden met eerder verworven competenties. Een inschakeling enkel op basis van diploma's of een algemene gelijkschakeling op het niveau van minimumlonen, dient ten stelligste vermeden te worden. Bovendien moet er voldoende financiële ruimte zijn om participatief te kunnen werken en om arbeid en opleiding op maat te verzekeren.

4.3 Aansluiting van bestaande maatregelen

4.3.1 De dienstencheques

Om het gebruik van de dienstencheques te verruimen, worden enkele aanpassingen voorgesteld.

1. Alle BND's in Vlaanderen, Brussel en Wallonië zouden in staat moeten zijn om dienstencheques te gebruiken in de reeds voorziene activiteiten op federaal niveau, zeker wanneer het gaat om huishoudelijke hulp of ouderen-, zieken- en gehandicaptenoppas. Daarenboven wordt een uitbreiding gevraagd van de activiteiten waarbij de dienstencheques kunnen gebruikt worden : mobiliteit, oppas van personen thuis, kleine klusjes,...
2. Een spreiding van de financiële middelen over de twaalf maanden van het jaar. Op die manier is een erkende organisatie tenminste zeker om gedurende een gans jaar gebruik te kunnen maken van dienstencheques. Dit is essentieel omdat een BND duurzame arbeid wil garanderen en dus contracten van onbepaalde duur. Voor de werknemer moet het voldoende perspectief bieden om zijn/haar leven op langere termijn te reorganiseren.
3. Een evaluatie van de erkende ondernemingen ifv hun tewerkstellingspolitiek. Het is nog afwachten hoe expansief de dienstencheques zullen groeien en hoe intensief ze zullen gebruikt worden. Het risico bestaat dat er niet voldoende

overheidsmiddelen beschikbaar zijn om die groei mogelijk te maken. In dat geval wordt de doelstelling van de federale regering gehypothekeerd om de diensteneconomie uit te bouwen en de tewerkstelling van kansengroepen te bevorderen. BND's en andere organisaties die gebruik maken van de dienstencheques, zijn bondgenoten van de overheid om die doelstellingen waar te maken. Het is dan ook erg belangrijk om na te gaan of bedrijven en organisaties die gebruik maken van dienstencheques, ook de tewerkstelling van kwetsbare doelgroepen bevorderen. Dat dient permanent geëvalueerd te worden.

4. Prijsdifferentiatie om de volledige toegankelijkheid van de diensten te garanderen. Sommige mensen kunnen immers geen 6,20 euro per uur betalen. Een sociale tegemoetkoming voor gebruikers die niet over voldoende draagkracht beschikken, is noodzakelijk.
5. Werknemers moeten een contract van onbepaalde duur krijgen. In de praktijk gebeurt het immers al te vaak dat werknemers dag- of weekcontracten krijgen. De middelen vanuit de dienstencheques zijn echter toereikend om normale contracten van onbepaalde duur - met een proeftijd als inloofphase zoals voorzien in de arbeidswetgeving - af te sluiten.
6. Dienstencheques kunnen fiscaal worden afgetrokken. De indruk van de BND's is dat ook zonder fiscale stimulans de meerderheid van de gebruikers de weg naar de BND's zullen vinden. De middelen die de overheid nu besteedt aan de fiscale aftrek – in de praktijk dus minderinkomsten – zouden beter kunnen besteed worden aan andere uitdagingen: uitbreiding van het aantal dienstencheques, sociale tegemoetkoming voor gebruikers voor wie 6,20 euro wel te veel is, uitbreiding van de werkbonus, enzovoort.

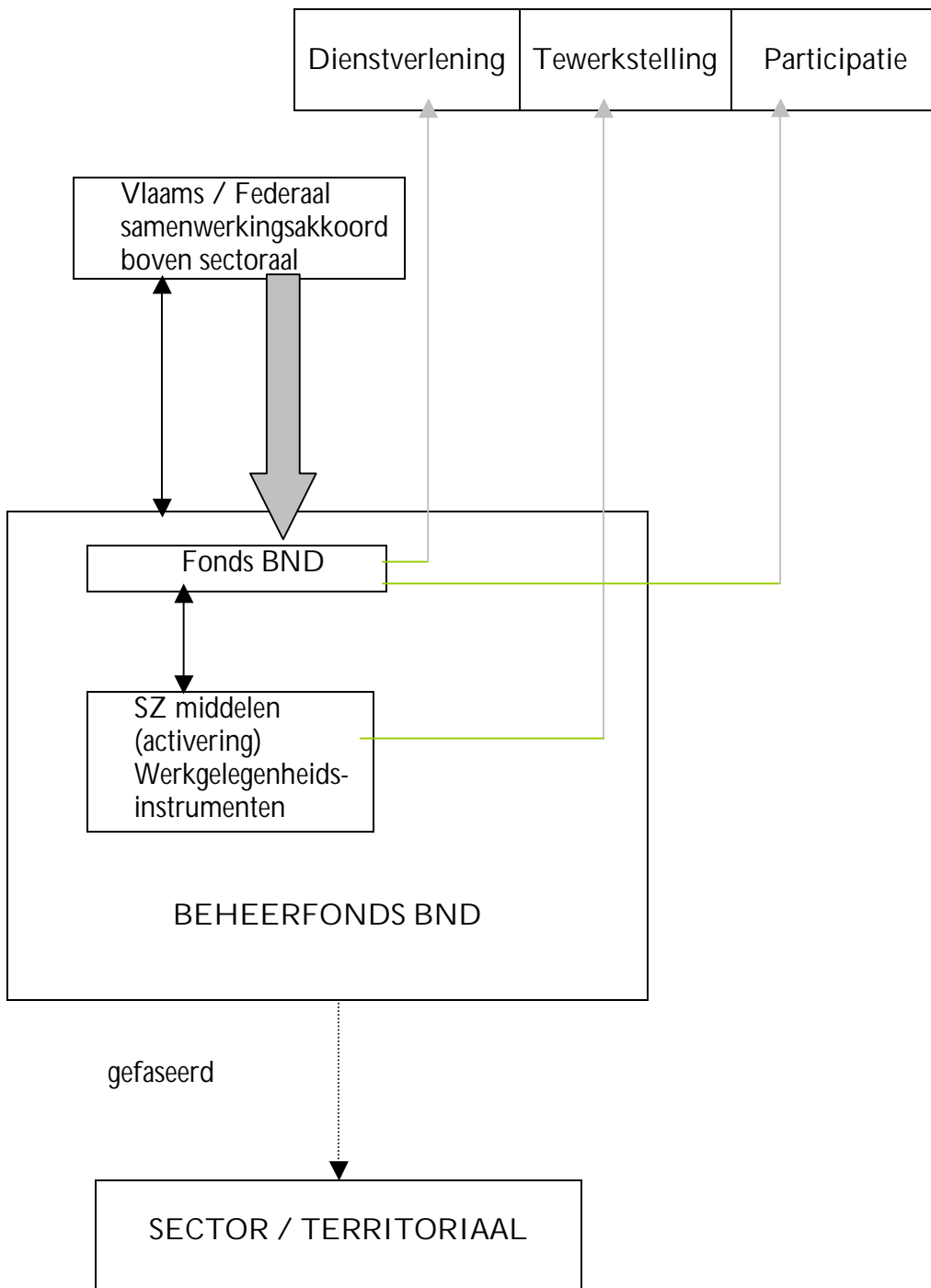
4.3.2 De werkbonus

De meeste werknemers in BND's werken deeltijds. Wie niet deeltijds wil of kan werken kan meestal enkel een beroep doen op het PWA-systeem. Zowel de BND's als de werkzoekenden hebben er belang bij om arbeidscontracten te kunnen aanbieden die minder dan deeltijds werk inhouden. Contracten van bv. 13 uur per week zouden een grote stap vooruit zijn. Deze mogelijkheid dient wel gekoppeld te worden aan de garantie dat werknemers meer verdienen wanneer ze werken dan wanneer ze dat niet doen. De werkbonus vanaf 19 uur zou dus naar beneden moeten gebracht worden. Dit laatste vergt enige toelichting.

Wanneer iemand werkt moet hij een hoger inkomen krijgen dan wanneer hij werkloos blijft. En wie meer werkt, moet meer verdienen. Pas wanneer die uitgangspunten gerealiseerd worden, wordt een werknemer aangemoedigd om meer te gaan werken. Systemen zoals de PWA of de inkomensgarantie uitkering ontmoedigen dat vaak. Ofwel mag men niet meer uren werken, ofwel verhoogt men zijn inkomen niet door meer te gaan werken. Om de tewerkstelling van mensen uit de kansengroepen te stimuleren is het noodzakelijk dat deze werkloosheidsval wordt weggewerkt.

Vandaag gebeurt het al te vaak dat iemand die bijvoorbeeld 11 uur per week werkt evenveel verdient als iemand die 20 uur werkt. Iemand die dus meer dan 11 uur wil werken, wordt daartoe helemaal niet gestimuleerd. Het is een typevoorbeeld van een werkloosheidsval. Zulke val kan vermeden worden met een systeem van getrapte

verhoging. Dat systeem bestaat reeds voor wie 19 uur of meer werkt. De BND's stellen voor om dat systeem uit te breiden. Wie in een PWA werkt mag ongeveer 11 uur per week werken. Een systeem waarbij men er financieel op vooruit gaat per extra gewerkt uur, zou een permanente stimulans zijn voor mensen uit de kansengroepen om 'meer te willen'.

grijze lijnen = geldstroom
 Zwarte lijnen = overeenkomsten
 stippellijn = toekomstgericht

---

5 De toekomst van de BND's

BND's kunnen voor de overheid erg belangrijke partners worden, omdat zij extra tewerkstelling kunnen waarborgen met expliciete aandacht voor kansengroepen. Bovendien leveren BND's zinvolle diensten aan een brede gebruikersgroep. De verschillende financieringsbronnen voor BND's zijn te verantwoorden vanuit die verschillende doelstellingen. Voor de huidige BND's is het van wezenlijk belang om, na jaren experimenteren en pionieren, uitzicht te krijgen op een basisfinanciering die hun leefbaarheid garandeert.

Naast de basisfinanciering zijn er nog een aantal, weliswaar beperkte geldstromen. De inkomsten die men heeft door gebruikers te laten betalen bijvoorbeeld, zijn meestal erg beperkt. Ze verschillen ook erg van dienst tot dienst. Aanvullende thuishulp is niet te vergelijken met groenonderhoud in de buurt, en kinderopvang is een dienst die totaal anders is dan bijvoorbeeld een sociaal restaurant.

Bij de erkenning en de betoelaging van BND's zal men rekening moeten houden met verschillende factoren.

- Wat zijn de marktconforme prijzen voor diensten aan personen? Hoeveel remgeld kan men de weinig kapitaalkrachtige gebruiker vragen? Hier is afstemming van de respectievelijke sectoren zeker aan de orde.
- Hoeveel inbreng verwacht men van de lokale overheid als 'klant' van een collectieve dienst? Hoeveel moet een OCMW bijdragen in een sociaal restaurant? Hoeveel moet de gemeente inbrengen voor bijvoorbeeld groenonderhoud in de buurt of voor ICT-onderwijs voor kansarmen?

Het lijkt vanzelfsprekend en haalbaar om met de aard van de dienstverlening rekening te houden bij het toekennen van een betoelaging. Op basis van een ondernemingsplan moet het mogelijk zijn om de eigen inkomsten te ramen en de inbreng van de lokale overheid in te schatten. Deze aanvullingen moeten het mogelijk maken om de begroting van een BND rond te krijgen. De toelagen vanuit het Fonds vormen evenwel de structurele basis.

De lokale overheid en de lokale werkwinkel kunnen cruciale partners zijn bij het uitbouwen van de BND's. Enerzijds kan de lokale overheid zorgen voor de nodige afstemming van de diensten met het totale aanwezige lokale dienstenaanbod en het garanderen van voldoende communicatie omtrent het dienstenaanbod, maar ook inzake financiering van de BND's kan zij een belangrijke rol spelen.

De werkwinkel is dan weer cruciaal i.f.v. het toeleiden van medewerkers naar de BND's. De overheid wil langdurig werklozen een kans geven, de BND's willen dat ook. Zeker nu de werkloosheid weer toeneemt, kunnen de diensten voor arbeidsbemiddeling – die door dezelfde overheid gefinancierd worden – een actieve rol spelen om langdurig werkzoekenden op het juiste spoor te zetten. Het zijn immers deze werkzoekenden die bij een economische heropleving vooral aan de kant blijven staan. Een diensteneconomie in expansie biedt uitgelezen mogelijkheden om langdurig werklozen terug aan de slag te krijgen, wat op zich een zeldzame opportuniteit is. BND's kunnen daar vanuit hun organisatievorm, doelstelling en expertise sterk toe bijdragen. De werkwinkels kunnen dan de aspecten zoals onafhankelijke screening, het meten en uitwerken van EVC's en het opzetten en activeren van persoonlijke opleidings- en kwalificatietrajecten (in nauw overleg met de BND's) opnemen.

In het kader van een toekomstig erkenningsbeleid zal dan ook de relatie met de lokale overheid en de lokale werkwinkel mee genomen moeten worden.

---

6 Een overzicht van de praktijk

6.1 Hoeveel Vlaamse projecten namen deel aan het experimentenfonds?

In het kader van het experimentenfonds werden in Vlaanderen 35 projecten geselecteerd. Zij kregen allen een vragenlijst over hun werking. Met uitzondering van 1 project stuurde iedereen zijn projectfiche ingevuld terug. In Menen werken zeven verschillende projecten onder de hoed van één organisatie (BOM Menen), zij werden afzonderlijk geregistreerd. Dat brengt het totale cijfer van projectfiches op 40. Deze projectfiches geven samen een duidelijk beeld van de praktijk.

Van deze 40 initiatieven waren er 12 reeds actief voor de oproep van het experimentenfonds. Zij hebben gebruik gemaakt van het fonds om hun bestaande dienstverlening te verbeteren en/of uit te breiden. De 28 anderen zijn gestart dankzij het experimentenfonds. Een 'nieuw initiatief' betekent niet dat het telkens over een nieuwe organisatie of een aparte juridische structuur zou gaan. Bestaande structuren die een nieuwe dienstverlening starten, werden opnieuw geregistreerd. Een voorbeeld hiervan is een kinderopvangdienst (bestaand initiatief) dat een vervoersproject oprichtte voor haar klanten en haar werknemers (nieuwe dienstverlening).

6.2 Wat doen de BND's ?

De meest voorkomende activiteiten zijn klussen, kinderopvang/jongerenactiviteiten en onderhoud van openbaar groen. Zij worden telkens op tien plaatsen georganiseerd.

- Klussen zijn eenvoudige technische taken bij particulieren thuis, waarvoor een vakman zich niet wil verplaatsen. Voorbeelden zijn het repareren van een kraan, een stukje muur behangen, iets vastschroeven, enzovoort.
- Kinderopvang en jongerenactiviteiten zijn erg divers. Het gaat over occasionele kinderopvang voor kinderen van drie maanden tot 3 jaar, woensdagnamiddag activiteiten voor kinderen van 3 tot 12, jongerenactiviteiten voor 12-plussers en toezicht op speelpleinen.
- Ook het onderhoud van openbaar groen is erg divers. Openbare pleinen en ruimtes of gemeenschappelijke woonruimtes bij sociale woonwijken worden onderhouden, zwerfvuil wordt opgeruimd op openbare plaatsen, stadsmeubilair zoals bijvoorbeeld zitbanken wordt hersteld, enzovoort.

Zeven initiatieven zijn verbonden aan een buurtwerking. De buurtwerking is het ankerpunt van waaruit andere activiteiten worden opgezet. Deze projecten verwijzen expliciet naar hun ontmoetingsfunctie.

Zes projecten organiseren een poetsdienst. Dit wordt meestal gecombineerd met andere activiteiten zoals huishulp (ook op zes plaatsen). Onder huishulp verstaan we het

verzorgen van eenvoudige huishoudelijke handelingen bij senioren of minder mobiele mensen thuis.

Vijf organisaties doen aan groenonderhoud bij particulieren thuis. Dit houdt in dat ze de tuin of het erf onderhouden, of af en toe zwaardere taken uitvoeren (b.v. een grote haag snoeien). Ook hulp om afval te sorteren in sociale woonblokken of bij senioren, vallen onder deze rubriek.

In Vlaanderen zijn er slechts vijf vervoersprojecten geselecteerd (in Wallonië is dit de belangrijkste sector). Deze initiatieven richten zich zowel naar particulieren als naar groepen. Ze vervoeren mensen naar culturele activiteiten of begeleiden een persoon naar het ziekenhuis, ze helpen hen daar verder bij de inschrijving, enzovoort. Vervoersprojecten worden dikwijls gecombineerd met een boodschappendienst.

6.3. Enkele feiten en cijfers

- Hoeveel mensen werken er in de verschillende initiatieven?
Dankzij de toegewezen middelen vonden 301 personen werk in een BND die door het experimentenfonds werd geselecteerd. De meeste personen werken deeltijds, in alle mogelijke statuten: artikel 60, PWA, activa of gewone arbeidscontracten van onbepaalde duur.
Het gaat om nieuwe jobs of jobs die konden worden behouden dankzij het experimentenfonds. Bij grotere organisaties werden dus enkel die mensen meegerekend die dank zij het experimentenfonds een job kregen. Bij ISIS vzw werden bijvoorbeeld slechts 16 mensen geteld van de 156 personen die er werken.
- Niet aansluitende regelgevingen
De bestaande instrumenten in de sociale economie zijn niet aangepast aan de financiële noden van de buurtdiensten.
Momenteel kunnen slechts zes projecten gebruik maken van de dienstencheques. Zij zullen er bovendien slechts een deel van hun activiteiten mee kunnen financieren, omdat poetsen altijd wordt gecombineerd met fysiek minder zware taken.
- Schaalgrootte
Het merendeel van de projecten werkt op gemeentelijke schaal (21 initiatieven). Sommigen werken kleinschaliger - zes initiatieven werken in één specifieke wijk – andere werken op een grotere schaal: vijf initiatieven werken op regionaal vlak, zeven op intergemeentelijk vlak. Niet alleen de lokale inbedding, ook de schaalgrootte is erg belangrijk. Een grotere organisatie komt de professionalisering van de dienst ten goede alsook de kwaliteit en de flexibiliteit van het aanbod.
Sommige organisaties groeien snel en ontwikkelen zelf de optimale schaalgrootte. Projecten die kleinschalig blijven vangen dit tekort vaak op door samen te werken, uitwisseling te organiseren en zich te bundelen onder een gemeenschappelijke sturing. Een goed voorbeeld is West-Vlaanderen waar verschillende kleine en beginnende initiatieven ondersteund worden door de lokale werkwinkel van Brugge en een Europees onderzoeksproject.
- Partners
Uit de vragenlijst blijkt erg duidelijk dat de meeste initiatieven zoveel mogelijk met lokale partners in dialoog treden, zowel met de lokale overheid als met andere

verenigingen. In een aantal projecten wordt ook samengewerkt met privé ondernemingen, maar dat is een minderheid. Bijna de helft van de projecten (19) kan rekenen op logistieke steun van de gemeente, 15 op die van het OCMW en 16 op die van andere verenigingen.

Bijlage 1 De lijst van de erkende projecten binnen het experimentenfonds in Vlaanderen (voor de periode 1 november 2002- 31 oktober 2003)

	Organisatie	Plaats	Sector	Toegeker
1	PWA-Werkwinkel Alken	Alken	klussen, kinderopvang / jongerenactiviteiten, thuishulp, groen/afval particulier, strijkatelier / wassalon; poetsdienst	100
2	Muziekclub 4AD	Diksmuide	cultuurbelbus	70
3	Wijkresto Nieuw-Gent vzw	Gent	horeca	87
4	RISO West-Vlaanderen	Ieper	mobiliteit, thuishulp	90
5	Driehoek vzw	Houthalen-Helchteren	openbaar groen	25
6	OCMW Poperinge	Poperinge	klussen, openbaar groen, buurthuis	90
7	Wonen en Werken vzw	Leuven	klussen, openbaar groen	100
8	Regionaal Instituut voor de Samenlevingsopbouw (RISO) Gent vzw	Gent	horeca, sportinfrastructuur	97
9	Sociaal Bedrijvencentrum vzw	Maasmechelen	informatica atelier	77
10	Stadsbestuur Bilzen	Bilzen	openbaar groen	49
11	Werkwinkel Harelbeke / Kuurne	Harelbeke	klussen, socio-cultureel, kinderopvang / jongerenactiviteiten, horeca, strijkatelier / wassalon, buurthuis, divers	100
12	Grijkoort vzw	Kluisbergen	horeca	43

13	Jobhuis Halle Vilvoorde vzw	Halle - Buizingen	fietsatelier	63.
14	Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen	Brussel	milieu advieswinkel	55.
15	Isis vzw	Halen	klussen, huishulp, poetsdienst	100
16	Speelhuis Elief vzw	Berchem	kinderopvang	25.
17	Buurtservice vzw	Berchem	klussen, huishulp, poetsdienst, groen / afval particulier	100
18	vzw WEB	Turnhout	huishulp, poetsdienst	55.
19	'De Joblink' - OCMW Torhout	Torhout	klussen, mobiliteit	88.
20	IGO Leuven	Leuven - Kessel-lo	huishulp, poetsdienst	70.
21	Stadsbestuur Beringen	Beringen	openbaar groen, fietsatelier, buurt huis	54.
22	Gemeentebestuur Spiere-Helkijn	Spiere-Helkijn	openbaar groen, groen / afval particulier	58.
23	OCMW Beernem	Beernem	klussen, divers	63.
24	Stebo vzw	Genk	ondersteuning lokale allochtone ondernemers	93.
25	OCMW Wervik	Wervik	socio-cultureel, kinderopvang / jongerenactiviteiten	71.
26	De Gritsel	Kortenaken	groen / afval particulier	96.
27	vzw Europees Centrum voor Restauratietechnieken	Heusden-Zolder	restauratie gebouwen, logistieke ondersteuning buurt evenementen	97.
28	PWA Geeraardsbergen	Geeraardsbergen	openbaar groen	80.
29	Huize Godtschalck vzw	Heuvelland	openbaar groen	68.
30	OCMW Brugge	Brugge	klussen, kinderopvang / jongerenactiviteiten	100

31	Veerkracht 4	Menen	kinderopvang / jongerenactiviteit, openbaar groen, groen / afval particulier, fietsatelier, poetsdienst, mobiliteit	100
32	Gemeentebestuur Zedelgem	Zedelgem	kinderopvang / jongerenactiviteiten, strijkatelier / wassalon, buurthuis	67
33	Gemeentebestuur Oostkamp	Oostkamp	kinderopvang / jongerenactiviteiten, openbaar groen, buurthuis	73
34	Stadsbestuur Ronse	Ronse	kinderopvang / jongerenactiviteiten, openbaar groen	76
35	Stadsbestuur Sint-Truiden	Sint-Truiden	openbaar groen, thuishulp, poetsdienst, compostbeheer voor particulieren	85

Bijlage 2

Het memorandum van het Platform van BND's voorgesteld aan de pers op 13 mei 2003

Federale verkiezingen 18 mei 2003

Memorandum van het overlegplatform van de buurt- en nabijheidsdiensten

Inleiding

Met dit memorandum wil het overlegplatform van de buurt- en nabijheidsdiensten (BND) op de vooravond van de verkiezingen voor een nieuwe federale regering zijn vragen en voorstellen kenbaar maken aan wie politieke verantwoordelijkheid draagt of wil dragen na 18 mei.

'Buurtdienst' en 'nabijheidsdienst' zijn relatief nieuwe begrippen, maar daarom zijn de diensten -van aanvullende huishulp en occasionele kinderopvang tot dorpswachten en buurtbeheer - niet minder reëel.

Dit memorandum wordt gedragen door 48 buurt- en nabijheidsdiensten in Vlaanderen en Brussel. Samen zorgen zij voor arbeidsplaatsen voor 584 werkzoekenden die het moeilijk hebben op de gewone arbeidsmarkt. Daarnaast verschaffen ze werk aan 119 andere personen die tewerkgesteld zijn als administratief medewerker, instructeur, coördinator, enz.

Wie zijn we?

Alle buurt- en nabijheidsdiensten hebben drie gemeenschappelijke en wezenlijke kenmerken :

1. steeds wordt een dienstverlening aangeboden die tegemoet komt aan maatschappelijke behoeften die niet of niet afdoende vervuld worden door de bestaande klassieke dienstverlening;
2. steeds wordt tewerkstelling gecreëerd voor kansengroepen én dit op een duurzame wijze;
3. steeds staat de participatie van zowel werknemers als gebruikers centraal bij zowel de totstandkoming als de organisatie van de dienstverlening.

Bij een buurtdienst echter ligt het accent nog meer op territoriale afbakening: de dienstverlening is buurtgebonden, de buurtbewoners worden actief betrokken bij zowel het definiëren van de noden en de oplossingen, als bij de uitbouw van de dienst. Het doel van de buurtdienst is de leefbaarheid en de sociale cohesie in kansarme buurten te verhogen of de plattelandsontwikkeling te bevorderen.

Voor de werknemers van alle buurt- en nabijheidsdiensten is de vorming van een nieuw regeringsprogramma een cruciaal moment. De balans van vier jaar federale en Vlaamse regering is immers op veel vlakken positief, maar stilstaan betekent hier helaas "dood"-gaan.

Bijlage 2

Balans van 4 jaar beleid t.o.v. buurt- en nabijheidsdiensten

De balans is positief omdat de buurt- en nabijheidsdiensten tijdens de afgelopen legislatuur voor het eerst een duidelijk benoemde plaats kregen binnen het beleid.

Op federaal niveau kwam er met minister Vande Lanotte een minister voor sociale economie.

Sociale economie bestaat daarbij uit drie pijlers:

- de buurt- en nabijheidsdiensten,
- de meerwaardeneconomie,
- de sociale inschakelingseconomie.

Onder impuls van minister Vande Lanotte en zijn collega's van de gewesten kwam er een experimentenfonds 'buurt- en nabijheidsdiensten' waarvan het beheer aan de Koning Boudewijnstichting toevertrouwd werd. Dit fonds financiert projecten van 1 februari 2002 tot 31 oktober 2003.

Binnen de federale overheidsadministratie bouwde de minister ook een cel voor sociale economie uit.

Daarbij zorgden minister Onkelinx op federaal niveau, en minister Landuyt op niveau van de Vlaamse regering, met de dienstencheques voor een eerste, als duurzaam vooropgestelde, financiering van de buurt- en nabijheidsdiensten. Het platform maakt enig voorbehoud:

1. Het platform heeft vragen bij de continuïteit van het systeem, rekening houdend met de budgettaire grenzen van de federale en Vlaamse begroting;
2. Het is een gemiste kans dat er niet specifiek naar de tewerkstelling van kansengroepen gestreefd wordt via het stelsel van de dienstencheques.
3. De domeinen waarin de cheques toepasbaar zijn, zijn erg beperkt.

Binnen de schoot van de Vlaamse regering gaf minister Landuyt de buurt- en nabijheidsdiensten een plaats binnen het concept van de lokale werkwinkel onder de noemer dienstenwerkgelegenheid. Naast de middelen voor het experimentenfonds "buurt- en nabijheidsdiensten" zorgde minister Landuyt voor een subsidiëring aan 13 Vlaamse centrumsteden. 12 steden hebben deze en eigen financiering gebruikt om nieuwe buurt- en nabijheidsdiensten op te starten.

Daarnaast creëerde de minister een experimentenfonds voor "nabijheidsdiensten in het toerisme" en heeft hij op Vlaams niveau samen met zijn collega van Leefmilieu minister Dua voor een primeur gezorgd bij de uittekening van de MINA- en groene jobs. Een eerste duurzame financiering voor jobs met een mix van financiële middelen van werkgelegenheid en de betrokken sector.

Het overlegplatform is de verschillende ministers, de Koning Boudewijnstichting en de cel voor sociale economie erkentelijk voor het werk dat tot nu toe geleverd werd.

En nu?

Alle opgesomde verwezenlijkingen zijn betekenisvol. Ze nemen echter niet weg dat de situatie van heel wat buurt- en nabijheidsdiensten zeer precair is. De huidige financiering uit de experimentenfondsen is voorlopig, ze loopt af op 31 oktober 2003.

Bijlage 2

Zonder deze financiering zal de meerderheid van de buurt- en nabijheidsdiensten genoodzaakt zijn personeel te ontslaan, waardoor kwalitatieve en vooral noodzakelijke diensten verdwijnen.

Als overlegplatform stellen we nu dat de tijd van experimenteren voorbij is. Voortbouwend op de positieve houding van de federale en Vlaamse regering tijdens de afgelopen jaren willen we constructief meewerken aan een oplossing. Voor ons houdt deze oplossing op termijn steeds een duurzame erkenning én financiering in van de buurt- en nabijheidsdiensten in.

Voorstellen van het overlegplatform

Het platform vraagt een maximale inbedding van de buurt- en nabijheidsdiensten in het domein waarbinnen hun activiteiten zich situeren. Bijvoorbeeld: aanvullende thuishulp binnen het domein welzijn (of thuiszorg), de occasionele kinderopvang in de sector kinderopvang.

Het afdwingen van een erkende positie binnen een regulier financieringskader vergt echter tijd en inspanning. Die weg kan enkel gunstig worden afgelegd, als men ondertussen een kwalitatief hoogstaande praktijk kan blijven uitbouwen. Daarom vragen de leden van het platform aan de Federale en Vlaamse Regering om een Fonds op te richten om de brug te maken vanuit de experimenteerplek naar een regulier kader. De formule van een fonds is nodig omdat de terreinen waarop de BND's actief zijn tot de bevoegdheid van verschillende ministers behoren: welzijn, cultuur, mobiliteit, toerisme, jeugd, wijkontwikkeling, kansarmoede, enzovoort.

De doelstelling van het Fonds is :

- nieuwe BND's te financieren, met ruimte voor experiment en groei;
- BND's die (nog) niet in een aangepaste regelgeving thuishoren (thuiszorg, kinderopvang,...) te financieren en hen zo groei- en ontwikkelingskansen te geven;
- BND's te begeleiden in hun overstap naar aangepaste sector-regelgevingen;
- sectoren te stimuleren om BND's te adopteren, met inbegrip van de door BND's gerealiseerde meerwaarde (participatie).

Het Fonds :

- groepeerd en beheert de middelen die vanuit de verschillende departementen worden ingebracht;
- erkent BND's op basis van hun drie basiskenmerken;
- garandeert voor erkende BND's de toegang tot aangepaste werkgelegenheidsinstrumenten, vanuit het federale en het Vlaamse niveau. De middelen om werkgelegenheid voor kansengroepen te bevorderen dienen niet in het Fonds te worden ingebracht. Er dient echter wel een link te bestaan tussen de

erkenning als BND door het Fonds en het recht om gebruik te maken van de tewerkstellingsmaatregelen. Erkende BND's die middelen krijgen uit het Fonds, moeten gelijktijdig het recht krijgen op werkgelegenheidsmiddelen om mensen uit de kansengroepen duurzaam tewerk te stellen.

Door de middelen in een Fonds te groeperen ontstaat een duidelijk kader van waaruit een gericht beleid kan gevoerd worden en waardoor de BND's meer bestaanszekerheid krijgen.

Bijlage 2

In het licht van het nieuwe federale regeringsprogramma roepen we de toekomstige federale regering dan ook op met de gewesten een vervolg te geven aan de bestaande samenwerkingsovereenkomst en een principieel akkoord te geven over het door ons voorgestelde fonds.

Op korte termijn is er nood aan overgangsmaatregelen. Deze zouden eruit kunnen bestaan om de bestaande experimentele en voorlopig toegekende middelen te verlengen tot de structurele maatregelen van kracht zijn.

De afgelopen jaren zijn de buurt- en nabijheidsdiensten erop vooruit gegaan. In de verschillende politieke partijen hebben we pleitbezorgers gevonden. Aan hen en aan al wie bekommerd is om de werkgelegenheid in Vlaanderen en om onze diensten in het bijzonder vragen we eindelijk rust en perspectief te brengen.

Zo kunnen een zeshonderdtal tewerkstellingsplaatsen voor kansengroepen gevrijwaard worden en de noodzakelijke en maatschappelijk belangrijke diensten verder verstrekt worden.